

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Önsöz

22.08.2025

Hemşirelik Bakımında Hayvan Destekli Terapinin Yeri

Hemşirelik birey, aile ve toplum sağlığını koruma ve geliştirme, fiziksel, ruhsal ya da sosyal sağlığın bozulması durumunda iyileştirme ile yaşam işlevlerini yeniden kazandırmayı amaç edinen bir sağlık disiplindir. Birincil amacı sağlığı korumak, geliştirmek ve bakımı sağlamak olan hemşirelik süreci; hastaları fiziksel ve biyopsikososyal yönden değerlendiren bir süreçtir. Hemşirelik Girişimleri Sınıflaması (Nursing Interventions Classification-NIC)'nda nonfarmakolojik bir yöntem olan hayvan destekli terapi (HDT)'nin hemşireler tarafından hipertansiyon, taşikardi, solunum yüksekliği veya düzensizliği gibi semptomlarda bağımsız olarak uygulanabilen etkin bir hemşirelik girişimi olduğu belirtilmektedir. Hayvan destekli terapi; belli özelliklere sahip hayvanlar ve bu hayvanları yöneten sertifikalı ekip üyeleriyle etkileşim (insan-hayvan) yoluyla hastaları fiziksel, bilişsel, sosyal ve emosyonel olarak desteklemek ve sağlıklarını iyileştirmek amacıyla tedavi sürecinin bir parçası olarak uygulanan bir tedavi yöntemidir.

Köpekler, kediler, gine domuzları, tavşanlar ve atlar, insanlar için terapi olarak kullanılan bazı hayvan türlerindendir. Yöntemin temelini hayvanların insanlarda yanıt oluşturan ve böylece iyi olmalarını sağlayacak bazı mekanizmaları tetikleyen çeşitli kimyasal reaksiyonları başlatmalarının oluşturduğu kabul edilmektedir.

Hayvan destekli uygulamalar ile ilgili ilk bilimsel dergi makalesi, bir sosyolog olan James Bossad tarafından 1944 yılında yayınlanmıştır. 1960 yılında, New Yorklu Psikolog Dr. Boris Levinson, ergenlerin tedavi planlarına kendi köpeğini de dahil etmiş ve "Yardımcı Terapist olarak Köpek" isimli makalesini "Mental Hygiene" dergisinde yayınlamıştır. Özellikle yurt dışında konu ile yapılan araştırmalar incelendiğinde; hayvanlarının tedavi ve bakım sürecinde kullanımının etkinliğini kanıtlayan çok sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Yaşlılar ve demanslı bireylerde, kronik hastalıkların tedavisi ve rehabilitasyonunda, sosyal destek yetersizliği nedeniyle yalnızlık duygusu yaşayan bireylerde HDT'nin etkili olduğu bildirilmektedir. Bunun yanı sıra çocuklarda kullanımı konusundaki yapılan çalışmalarda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, otizm spektrum bozukluğu, konuşma ve öğrenme güçlüğü, serebral palsi, kardiyolojik sorunlar, ağrı, psikiyatrik sorunlar, gelişim geriliğinde de etkili olduğu bildirilmektedir.

Bu konuda ülkemizde yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte konu ile ilgili yeni yeni veriler gelmektedir. HDT'lerin bireyin katılımı ve isteği ile uygulandığında farklı hastalık grubunda yararlı etkiler oluşturmalarının yanı sıra güvenli ve maliyet etkin bir yaklaşım olduğu da metaanaliz çalışmalarında gösterilmiştir. Hekim, fizyoterapist, hemşire, veteriner hekim, halk sağlığı uzmanı gibi ekip üyelerinin olduğu ve multidisipliner bir çalışma gerektiren HDT'de; öncelikle ayrıntılı bilgiye sahip olunarak sonrada farklı disiplinler ile ortak çalışmalar yapılarak ülkemizin farklı kültürel yansımalarına dair bu konuda veri havuzuna katkı sağlanmalıdır. Ayrıca evcil hayvanla birlikte yaşama kültürüne yüzyıllardır alışkın olan bizim gibi toplulukçu toplumlarda hastalara ve bireylere bu konun önemi anlatılarak onlar ile bir alanı paylaşmanın ötesine geçilebileceğinin farkındalığını sağlamak biz hemşirelerin eğitici rolleri ile gerçekleştirilebilir.

Alan Editörü

Prof. Dr. Rahşan ÇEVİK AKYIL

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

KAYNAKLAR

- Açıkgöz G, Baykal Ü. (2023). Hemşirelerin mesleki rolleri ve özerkliğini destekleyen yasal düzenlemeler. *Istanbul Kent University J Health Sciences*, 2(1), 29-34.
- Hemşirelik Girişimleri Sınıflaması (NIC). (2013). Erdemir F, Kav S, Akman Yılmaz A, (Translation Editors). 6th ed. Nobel Tıp Kitabevleri: İstanbul.
- Morriso, M. (2007). Health benefits of animal-assisted interventions. *Complementary Health Practice Review*, 12(1), 51-62.
- Matuszek S. (2010). Animal-facilitated therapy in various patient populations. *Holistic Nursing Practice*, 24(4), 187-203.
- Nimer J, Lundahi B. (2007). Animal-Assisted Therapy: A meta-analysis. *Anthrozoös*, 20(3), 225-39.
- Villarreal-Zegarra D, Yllescas-Panta T, Malaquias-Obregon S, Dámaso-Román A, Mayo-Puchoc N. (2024). Effectiveness of animal-assisted therapy and pet-robot interventions in reducing depressive symptoms among older adults: A systematic review and meta-analysis. *Complementary Therapies in Medicine*, 80(10), 301-9.